

Opplevelsen av overgangen fra elev til student

Oppelever studenter ved grunnskolelærerutdanning og barnehagelærerutdanning at videregående skole forberedte dem godt til videre utdanning?

«Jeg opplevde at det var et ganske stort gap. Videregående forberedte meg i liten grad med tanke på selvstendig arbeid og arbeidsmengde» - respondent 1

«Oppelever det bra, syns det er behagelig å få styre mer av hverdagen selv og at det er lagt opp til egenstudier»- respondent 2

Forord

I fjor fikk sosiologiklassen min mulighet til å skrive Holberg rapport, en mulighet som jeg takket nei til. Den beslutningen angret jeg på senere. Årets sjanse for å delta å skrive Holberg rapport i min sosialklasse kom, og denne gangen nølte jeg ikke med å si ja og grep utfordringen.

Jeg har lest flere nyhetsartikler tidligere om studenter som syntes overgangen fra elev til student er for stor. Dette ble grunnlaget mitt for valget av denne problemstillingen. I tillegg synes jeg dette er et interessant tema ettersom jeg selv blir student til neste skoleår. Gjennom denne rapporten har jeg hatt gleden av å utforske opplevelsen overgangen fra elev til student.

Jeg vil rette en stor takk studentene ved grunnskolelærerutdanningen og barnehagelærerutdanning ved USN i Drammen og Vestfold, for å være villig til å delta i spørreundersøkelsen og dele sine opplevelser og erfaringer om å bli student. Takk til Guro Huneide Hetland, Therese Breen Brudevoll, Camilla Syvertsen Eid og Nina Bredesen Hørthe for hjelpen til publisering av spørreundersøkelse og oppfølging av svar fra studentene.

Videre vil jeg takke Sosialkunnskap læreren min Hilde Lærum og Erlend Staberg for veiledning, og forskningsveilederen min Lise Camilla Ruud for hjelpen jeg har fått underveis.

Jeg håper denne rapporten vil bidra til en bredere forståelse av overgangen fra elev til student, som kan gi innsikt som er nyttig for både dagens og fremtidige studenter.

Malin Eckhoff Årnes

Innholdsfortegnelse

Forord	1
1. Introduksjon	3
1.1. <i>Innledning</i>	3
1.2. <i>Begrepsforklaring.....</i>	4
2. Teori	4
3. Metode og forskningsetikk	5
3.1. <i>Metode og metodevalg.....</i>	5
3.2. <i>Forskningsetikk</i>	6
3.3. <i>Validitet og relabilitet</i>	6
4. Prestasjon, analyse og drøfting.....	7
4.1. <i>Funn fra spørreundersøkelse</i>	7
4.1.1. <i>Utfordringer i overgangen</i>	9
4.1.2. <i>Konsekvenser av en utfordrende overgang.....</i>	11
4.1.3. <i>Positiv overgang</i>	11
4.2. <i>Analyse og drøfting.....</i>	12
4.2.1. <i>Studentene sine tilbakemeldinger - Hva kunne vært gjort annerledes for å lette overgangen?.....</i>	16
5. Konklusjon og videre forskning.....	16
5.1. <i>Videre forskning og refleksjon over forskningsprosjektet</i>	18
Bibliografi	19

1. Introduksjon

1.1. Innledning

Overgangen fra videregående skole til universitet innebærer store forandringer. Blant annet innebærer denne prosessen ofte å flytte hjemmefra, etablering av nye vennskap, bo alene og nye ansvarsområder som selvstendighet og økonomi. Elevene blir voksne og må ta ansvar på en helt annen måte enn tidligere. På universitetet opplever man et mer selvstyrt læringsmiljø hvor man må ta ansvar for egen læring. Summen av disse forandringene gjør at overgangen fra videregående skole til universitet oppfattes mer markant sammenliknet med tidligere overganger i utdannelsessystemet.

Overgangen fra videregående til universitetet har vært en kjent utfordring lenge. Ifølge Statistisk sentralbyrå sluttet 1 av 4 studenter som startet på utdanningen sin i 2012 (Andresen, 2022). 4 av 10 studenter i Norge opplever studierelaterte vanskeligheter (Keute, 2021), og fler studenter har stått fram i nyhetsartikler og i media om at overgangen er stor (Tangen, 2022) (Ramborg, 2020).

Denne rapporten tar sikte på å analysere opplevelsen til studenter som har gjennomført videregående opplæring og som nå studerer grunnskolelærerutdanning trinn 1-7 og 5-10, og barnehagelærerutdanning ved USN i Drammen og Vestfold. Formålet med denne undersøkelsen er å undersøke hvordan studentene opplevde overgangen og hvor godt videregående forberedte dem.

Min problemstilling er derfor: «*Opplever studenter ved grunnskolelærerutdanning og barnehagelærerutdanning at videregående skole forberedte dem godt til videre utdanning?*». For å besvare problemstillingen har jeg valgt en kvantitativ metode i form av spørreundersøkelse.

1.2. Begrepsforklaring

Hva vil det egentlig si å være studieforberedt?

Det kan være vanskelig å definere hva det egentlig vil si å være studieforberedt. Rapporten: «Studieforberedt eller studieforberedende?» har oppsummert følgende punkter på hva det vil si å være studieforberedt: (Lødding & Aamodt, NIFU, 2015)

- Grunnleggende fagkunnskaper
- Interesse og motivasjon for å lære
- Evne til å orientere seg og få klarhet i hva som kreves i studiene
- Selvstendige arbeidsmåter
- Ferdigheter i skriftlig fremstilling
- Kapasitet til å lese store mengder tekst
- Evne til kritisk tenkning

2. Teori

I denne delen skal jeg anvende tre rapporter som tidligere forskning. Disse rapportene vil fungere som bakgrunnsforståelse for emnet og jeg skal bruke disse rapportene senere i analyse delen. Tidligere forskning viser at fler studenter mener overgangen fra videregående til universitet er stor. Resultatene fra Studiebarometeret fra 2018 viser at mange studenter mener at de er for dårlig forberedt for høyere utdanning, hovedsakelig grunnet at videregående opplæring forbereder elever dårlig når det gjelder tekstforståelse, skriveferdigheter og evne til kritisk tenkning (NOKUT, 2019).

I NOKUT rapporten under kategorien «I hvilken grad mener du at videregående opplæring forberedte deg godt til høyere utdanning når det gjelder» svarte gjennomsnitt: akademisk tekstforståelse 3.0, kritisk tenkning 3.1 og akademiske skriveferdigheter 3.0 utafra 5 som var høyest. Studenter på tvers av studieprogram og utdanningstype deltok i denne undersøkelsen (Bakken, Pedersen, Wiggen, & Øygarden, 2019, s. 11).

Ifølge rapporten «Studieforberedt etter studieforberedende?» (Lødding & Aamodt, NIFU, 2015, s. 32), viser et gruppeintervju med ulike lærere fra universitetet at mange studenter ved universitetet har dårlige akademiske skriveferdigheter og sliter med basisferdigheter. For å

presisere: «det å fremstille seg i lengre tekster skriftlig, formulere fullstendige setninger, god flyt i teksten, grunnleggende evner til muntlig og skriftlig formidling» også videre. Det kommer frem at når det gjelder muntlige ferdigheter kan studentene være flinkere, men at de ikke får vist denne intelligensen igjennom skriving. I denne rapporten kom det også frem at omfanget av pensum som skal leses er noe av det som i sterkeste grad preger overgangen mellom videregående og høyere utdanning. Leseferdighetene til studentene henger sammen med graden av selvstendighet og trening fra videregående skole (Lødding & Aamodt, Studieforbereid etter studieforbereidende?, 2015).

Siste rapport er «Fra skole til universitetet – fra elev til student». Ifølge rapporten oppleves overgangen som vanskelig særlig med tanke på oppstarten og at forventningene de kommer inn med ikke blir møtt, men at jevnt over går forholdene fint i studiet for studentene (Thuen, 2019, s. III).

3. Metode og forskningsetikk

3.1. Metode og metodevalg

Utfra et ønske om å kunne si noe mer allment om hvordan studenter ved de gjeldene studiene opplevde overgangen, egnet kvantitativ metode seg best for den valgte problemstillingen. Kvantitativ metode ble anvendt i form av spørreundersøkelse.

Kvantitativ spørreundersøkelse

Kvantitativ metode innebærer innsamling og analyse av målbare data. Denne metoden egnest godt til å utforske hvor utbredt et fenomen er, men går ikke på samme måte i dybden som kvalitative metoder derimot (Baker, 2022). Det ble utført en forms- spørreundersøkelse for studentene ved USN i Drammen og Vestfold ved studiene:

- Grunnskolelærerutdanning (GLU) trinn 1-7
- Grunnskolelærerutdanning (GLU) trinn 5-10

- Barnehagelærerutdanning (BLU)

I undersøkelsen var det spørsmål med både faste svarsalternativer, tekstbokser og skala. En ulempe med kvantitative undersøkelser er at man kan gå glipp av informasjon som ikke kan tallfestes (Johansen & Sundbye, 2019). En strategi som ble gjennomført for å minke denne potensielle begrensningen var å legge inn åpne spørsmål i undersøkelsen, hvor respondentene fikk mulighet til å utdype svarene sine og gå mer i dybden.

3.2. Forskningsetikk

For å sikre etisk forsvarlig gjennomføring av spørreundersøkelsen, har ulike retningslinjer for forskningsetikk blitt fulgt. Alle deltakerne ble informert om formålet med undersøkelsen, samt at den er frivillig, anonym og at de når som helst kunne avbryte gjennomføringen av undersøkelsen uten at svarene ble sendt inn. Deltakerens rettigheter ble tatt hensyn til, selv om personlig identifiserbar informasjon ikke ble samlet inn. Dette innebærer å sikre at deltakernes anonymitet ble opprettholdt gjennom hele prosessen.

3.3. Validitet og reliabilitet

Validitet handler om hvor relevant eller gyldig dataen er for de problemstillingene som skal belyses (Grønmo, Kvantitativ metode, 2023). Formålet med undersøkelsen var å vurdere om studenter ved GLU og BLU opplevde at videregående skole har forberedt dem godt til videre utdanning. Spørsmålene fokuserte på den generelle opplevelsen av hvilken grad videregående forberedte dem til videre utdanning. Samt deres egne opplevelser og oppfatning av overgangen. Det er dermed godt samsvar mellom det jeg hadde i hensikt med å undersøke, og hva som faktisk ble undersøkt (Grønmo, Validitet, 2024).

Reliabilitet handler om hvor nøyaktig datainnsamlingen er foretatt (Grønmo, Kvantitativ metode, 2023). Dette er et kriterium når det kommer til datakvalitet i undersøkelser. Cronbach's alpha er «et mål på hvor sterkt statistisk sammenheng det er mellom alle spørsmålene som

måler samme begrep (Langvik, Metode og verktøy, 2020). Dermed kan man bruke dette verktøyet for å måle påliteligheten når man har fler spørsmål som antas å måle det samme konseptet. Det er totalt 4 spørsmål i spørreundersøkelsen som inneholdt skalaer som det ble tatt utgangspunkt i.

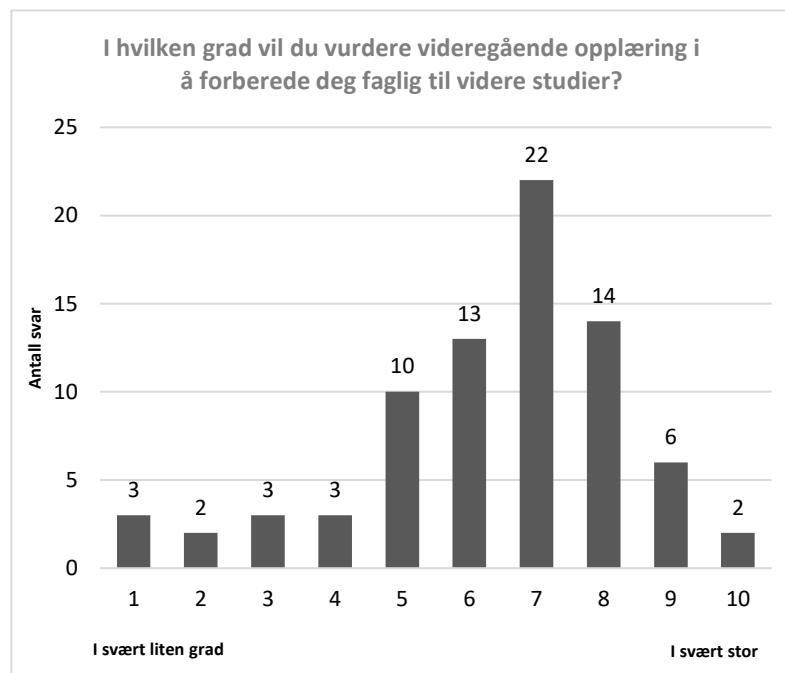
$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\text{Summen av variasjonene til alle spørsmål}}{\text{Total variasjon blant alle svarene}} \right) = \frac{4}{3} \left(1 - \frac{55,87}{20,9} \right) = 0.83$$

Cronbach's alpha verdien ble 0.83, som regnes som god pålitelighet. En verdi på over 0.70 regnes som tilstrekkelig (Langvik, Metode og verktøy, 2020).

4. Prestasjon, analyse og drøfting

4.1. Funn fra spørreundersøkelse

Totalt deltok 79 studenter på undersøkelsen fra både campus Drammen og Vestfold. Studentene som deltok, har tidligere gått på både yrkesfag, studiespesialisering og andre linjer. Både første år og andre år studenter deltok. 51% av studentene som svarte gikk barnehagelærerutdanning og 50% fra grunnskolelærerutdanning (20% GLU trinn 1-7 og 29% GLU trinn 5-10).

For å forsøke å besvare problemstillingen på en best mulig måte ble spørsmålet om hvilken grad videregående opplæring forberedte dem faglig til videre studier stilt. Da ble den

gjennomsnittlige

vurderingen 6.35. Figuren

ovenfor illustrerer dette.

Denne gjennomsnittlige

vurderingen antyder at studentene oppfatter opplæringen som tilstrekkelig til å forberede dem til videre studer, men at det er rom for forbedring.

Figur 1: Oversikt over antall svar for de ulike verdiene for spørsmålet om hvilken grad studentene vil vurdere videregående opplæring i å forberede dem faglig for videre studier

I hvilken grad mener du at videregående opplæring forberedte deg godt for videre utdanning når det gjelder:	Gjennomsnitt
Akademisk tekstforståelse	5.18
Kritisk tenkning	5.92
Akademiske skriveferdigheter	4.90

Figur 2: Viser gjennomsnittsverdier for spørsmålet ovenfor. Brukt en skala fra 1-10. 1 «svært liten grad» og 10 «i svært høy grad».

Spørsmålet ovenfor tokk jeg inspirasjon fra NOKUT studiebarometeret 2018. I denne rapporten var svarene 3 på både «akademisk tekstforståelse» og «akademiske skriveferdigheter» som gjennomsnittlig vurdering. Imens «kritisk tenkning» var på 3.1, på en skala ifra 1-5 (Bakken, Pedersen, Wiggen, & Øygarden, 2019, s. 11). Dette viser en tydelig sammenheng mellom mine resultater og tidligere forskning.

4.1.1. utfordringer i overgangen

I spørreundersøkelsen ble dette åpne spørsmålet stilt: «Har du opplevd noen utfordringer i overgangen? I så fall forklar hva som var utfordrende». Utfordringene i overgangen ble systematisert i tre hovedkategorier: Selvstudie, manglende veiledning og kildehenvisning.

Høyere grad av selvstudie

Én av respondentene forklarte at det går for fort får førsteårsstudenter uten tidligere erfaring med høyere utdanning. Vedkommende påpekte at lærerne ser ut til å være mer opptatt å gå igjennom pensum enn å fokusere på hvordan de formidler kunnskapen videre til studentene. Mange respondenter skriver at noe av det som er mest utfordrende er at man er mer overlatt til seg selv. Studiet krever en høyere grad av selvstudie, lesing og evne til å strukturere egen hverdag.

«Jeg opplevde det som utfordrende å disponere egen tid og jobbe med selvdisiplin. God studieteknikk tok også tid å lære seg»

«Jeg opplevde at det var et ganske stort gap. Videregående forberedte meg i liten grad med tanke på selvstendig arbeid og arbeidsmengde»

Omfanget av pensum er en annen ting som oppleves utfordrende hos fler studenter. Ikke bare er pensumets omfang betydelig, men det forventes også at studentene tar ansvar for egen læring, leser selvstendig og disponering av tid. Slik beskriver to ulike respondenter det:

«Større pensum, vanskelig å prioritere hvilke emner/deler av pensumet som er viktigst. Usikkerhet i forventninger og nivå, hva som skal til for å nå de ulike karakterene på eksamen»

«Det må bli det må selvstendig jobbing som er nok mest utfordrende. På videregående, klarte man seg veldig bra ved å bare følge med i timen, gjøre lekser og øve til prøver,

men nå må man lese 2-3 kapitler før en undervisnings økt noe som jeg synes er utfordrende»

Ifølge NIFU rapporten: «noe av det som i sterkest grad preger overgangen mellom videregående og høyere utdanning er omfanget av pensum som skal leses, og hvordan lesingen er organisert. I grunnopplæringen får eleven klar beskjed om hva som skal leses når, mens i høyere utdanning får de bare en oversikt over hele pensum som dessuten er svært stort» (Lødding & Aamodt, NIFU, 2015). En respondent fra rapporten: «Fra skole til universitet – fra elev til student» (Thuen, 2019) forteller at det er mer felleskap og veiledning på videregående skole, og at alt var bestemt og satt opp for dem. Mens på universitetet så ligger ansvaret i en større grad hos studentene. Disse to rapportene fra tidligere forskning har en sterk sammenheng med de utfordringene som respondentene fra min undersøkelse delte ovenfor.

Manglende veiledning

Manglende veiledning og tilbakemeldinger fra forelesere er en annet område fler studenter er misfornøyd med. En av respondentene forteller at det er vanskelig å vite om det man gjør på studiet er godt nok, ettersom at foreleserne ikke har rom for å gi tilbakemeldinger. I tillegg får man tettere oppfølging på videregående, noe som ikke er like fremtredende på universitetet.

«At enkelte forelesere bryr seg langt mer om sin egen tid, og har ikke rom for tilbakemeldinger, samtaler, veiledning eller tilpasninger»

Studiebarometeret 2018 viser at det studentene var mist fornøyd med i hele deres undersøkelse er tilbakemeldinger og veiledning. Både antall tilbakemeldinger fra faglig ansatte på arbeidet sitt og innholdet. Studiebarometeret 2022 viser også at tilbakemeldinger og veiledning har i fler år vært en av de områdene som studentene er minst fornøyd med (Bakken, Hauge, Wiggen, & Øygarden, 2022, s. ii og 5).

Kildehenvisning

Fler av studentene påpeker behovet for økt veiledning og ønsker opplæring i korrekt kildehenvisning. En student deler til og med at vedkommende fikk «ikke-godkjent» på sitt første arbeidskrav på grunn av feil i kildehenvisning:

«Overgangen var stor, det var en lærerik prosess, men også stressende fordi det var så mye nytt jeg ikke hadde kunnskaper og erfaringer til. Men lærerne var flinke og strenge med oss fra start, jeg fikk ikke godkjent på første arbeidskrav på studie. Læreren sa at jeg hadde nok fått godkjent fra andre lærere fordi det var bare småfeil på kilder, og i teksten osv men han ville være nøye med oss fra start. Det var en bratt lærings kurve å gå fra vgs til universitet»

En annen student forteller at overgangen var positiv utenom kildehenvisning, og mener at det var for lite fokus på dette i videregående skole.

4.1.2. Konsekvenser av en utfordrende overgang

Noen av respondentene fortalte også at de opplevde både ensomhet, press og mangel på motivasjon i overgangsprosessen. En av respondentene trekker inn at det er forventet at man skal finne ut mye selv og at vedkommende opplevde en følelse av at man er overlatt til seg selv:

«Veldig forskjell, kan føles ensom fordi du bli veldig overlatt til deg selv og mye er forventet at du skal finne ut av selv. Mye egenledelse»

4.1.3. Positiv overgang

I motsetning til de som opplevde utfordringer i overgangen, var det også studenter som opplevde en fin og positiv overgang fra videregående skole til universitet av ulike grunner. Noen av de som opplevde en positiv overgang trekker inn at det var grunnet enten noen år med jobb, friår eller militæret. Andre forteller at det var mer motiverende å gå på universitetet på en studie med fag som man faktisk interesserer seg for.

«Etter videregående var jeg skikkelig skolelei. Årsaken til det kan være at jeg ikke visste hva jeg ville bli. To år i jobb på barneskole ga meg mye motivasjon for å studere. Sånn sett føler jeg at overgangen var god»

En annen respondent uttrykker at det er behagelig å få styre mer av hverdagen selv og at det er lagt opp til selvstudier. I kontrast, en betydelig andel av de som opplevde en mer krevende overgang, oppgir at selvstudier og ansvar for egen læring er det mest utfordrende. Dette kan peke mot individuelle forskjeller.

4.2. Analyse og drøfting

Videregående skole er ofte mer strukturert med tett oppfølging og undervisning styrt av lærerne, mens høyere utdanning krever en større grad av selvstendig tenkning, initiativ og organisering. I tillegg til dette må studentene tilpasse seg en ny studiekultur. Ut fra hva studentene fra spørreundersøkelsen min har delt og tidligere forskning konkluderes det med at: Tilhørighet på campus, akademisk forberedelse, støtte fra familie og venner, tilgang på veiledning og tilbakemeldinger er sentralt for å oppleve en positiv eller negativ overgang til høyere utdanning.

Fler studenter forteller at de er usikre på hva som forventes av dem når de kommer til eksamen og arbeidskrav. I tillegg uttrykkes det en følelse av usikkerhet angående om det de gjør er bra nok. Dette fenomenet synes å være assosiert med en generell mangel på tilbakemeldinger fra forelesere. På videregående skole får man tett oppfølging og tilbakemeldinger etter hver prøve og innlevering. Dette kan føre til at studentene ikke utvikler den nødvendige selvstendige læringsprosessen. Resultatet av dette kan være at de ikke er godt rustet til å vurdere og forberede sitt arbeid uten kontinuerlig veiledning og tilbakemelding fra lærere.

Rapporten «Fra skole til universitet- fra elev til student» forteller en student om hvordan relasjonen til foreleseren oppleves. Det blir fortalt at det noen ganger føles som foreleserne bare er det for å være der og at man ikke får så mye én til én kontakt med dem (Thuen, 2019). Dette kan kobles opp til det studentene forteller om mangel på tilbakemeldinger og oppfølging,

som er tydelig at mange studenter er misfornøyde med og at de ønsker mer av dette. Like vell kan dette være utfordrende å utføre i praksis. Universitetene kan oppleve utfordringer med å tilby tilstrekkelig oppfølging og tilbakemeldinger til studentene grunnet for eksempel: høyt antall studenter, begrensede ressurser også videre.

Noen studenter i undersøkelsen uttrykker et behov for veiledning innen kildehenvisning og økonomi relaterte emner som CV/søknadsskrivning og budsjettering. På videregående skole er det vanlig å inkludere opplæring i disse temaene. Man kan tenke seg at det da ikke var relevant, men at nå er det. Behovet for veiledning på disse områdene blir større når studentene går på universitetet og nærmer seg arbeidslivet på en annen måte.

Kunnskap og ferdigheter studentene har med seg fra videregående skole, er et viktig grunnlag for å lykkes i høyere utdanning, sier NOKUT-direktør Terje Mørland (NOKUT, 2019). Dersom studentene opplever at videregående skole har forberedt dem dårlig i forhold til de kunnskapene og ferdighetene som trengs i møte med videre utdanning er dette noe som vil sette preg på overgangen. Gjennomsnittlig vurderingen for hvilken grad videregående opplæring forberedte dem faglig til videre studier ble 6.35. Dette viser nettopp at det er rom for forbedring når det gjelder å forberede elever til høyere utdanning. Dette inkluderer behovet for en mer helhetlig tilnærming til utviklingen av kritisk tenkning, akademisk skrivning og tekstforståelse og andre nøkkelkompetanser på videregående skole som er avgjørende for at overgangen skal oppleves lettere.

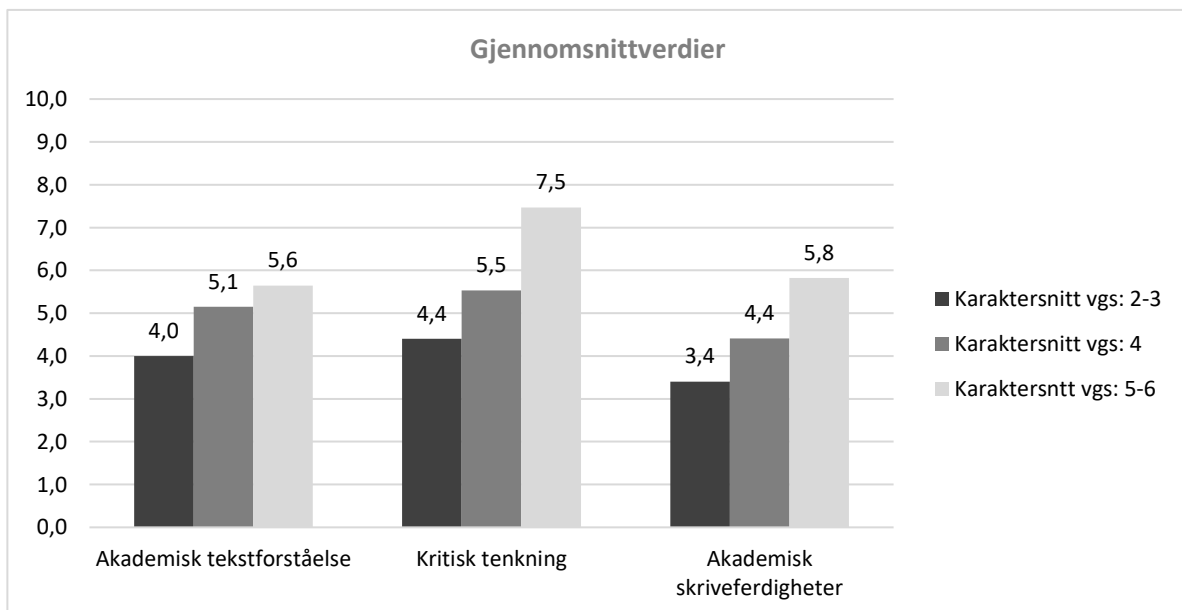
I samtale med noen lærere fra videregående skole fra rapporten «Studieforberedt eller studieforberedende?» uttrykker en lærer bekymringen for elevenes skriftlige formuleringsevne slik: «Det slår meg hvor dårlige de er til å skrive, i forhold til det som kreves i høyere utdanning. Det er skremmende». Videre i rapporten står det at «studentens skriftlige arbeider er ofte preget av dårlig språk og manglende struktur». Dette har en sammenheng med både gjennomsnittets verdien for «akademiske skriveferdigheter» i min spørreundersøkelse (s 8), men også tilbakemeldingene respondentene fra undersøkelsen har lagt fram; altså mer akademisk skrivning på videregående skole for å lette overgangen (Lødding & Aamodt, NIFU, 2015).

Ut fra ønsket om å kunne si noe mer allment om studieforberedelsen for grunnskole – og barnehagelærerutdanningen ble bare disse studiene forsket på. Det er derfor viktig å anerkjenne at resultatene kan ha vært forskjellig dersom fokuset var på en annen studieretning. Hvert studium har ulike forventninger og krav, dermed kan opplevelsen oppfattes ulikt. Andre studieretninger kan gi ulike perspektiver på forberedelsen fra videregående skole.

Svarprosenten på undersøkelsen var 11%, noe som kan indikere at de mest engasjerte og plikttoppfyllende studentene har en tendens til å svare i større grad. Med bare 79 av 722 studenter svarte, kan reliabiliteten være svekket ettersom svarene er avhengig av hvem som deltok. Dette må tas med i vurderingen om resultatene av spørreundersøkelsen er representative for hele studentpopulasjonen for de gjeldene studiene. Den lave svarprosenten kan skape et skjevt bilde av studentene sine generelle opplevelser av overgangen.

Sammenheng mellom karaktersnitt fra vgs og forberedelse

I undersøkelsen ble det inkludert et frivillig felt for hva respondentene sitt snitt var fra videregående skole. Da var svarsalternativene: 2-3, 4 og 5-6. De studentene som oppga snittet 5-6 opplevde i større grad av forberedelse enn de som hadde lavere snitt fra videregående skole. 53 av 76 studenter oppga karaktersnittet deres ifra videregående skole.

Spørreundersøkelsen ble sendt ut i to runder hvor i den første runden ikke inneholdt spørsmål om karaktersnitt.

Svarene kan kobles opp mot NOKUT rapporten. I denne rapporten kom det fram at karaktersnittet fra vgs en tydelig sammenheng med hvor høyt respondentene scorer på forberedelse til høyere utdanning. Altså, jo høyere karaktersnitt studentene har fra videregående skole, jo mer forberedt opplever de at de er (Bakken, Pedersen, Wiggen, & Øygarden, 2019, s. 12).

Karaktersnitt fra vgs	Karaktersnitt 2-3	Karaktersnitt 4	Karaktersnitt 5-6
Prosent (antall personer)	9 %	61 %	30 %

Figur 4: Viser antall respondenter i prosent (av de som oppga karaktersnittet sitt) hadde i snitt. F.eks.: 9% av de som svarte hadde karaktersnitt 2-3.

Eget ansvar

Noen studenter har uttrykt at forberedelse til universitetet ikke hovedsakelig avhenger av hvordan videregående opplæring gjør elevene studieforberedt, men også av ens eget ansvar i å delta aktivt i denne overgangs prosessen.

«Jeg vil si at innsatsen fra lærerne på videregående om å forberede meg på akademisk tekstforståelse og skriving og kritisk tenkning var mye høyere enn min innsats. Hadde jeg lagt inn mer innsats ville jeg vært mer forberedt».

Dette sitatet understreker betydningen av både lærerens innsats på videregående skole, men også den personlige innsatsen til studentene ved forberedelse til universitetet. Det indikerer på et behov for å ta mer initiativ selv for å utvikle ferdigheter slik at overgangen blir lettere.

4.2.1. Studentene sine tilbakemeldinger - Hva kunne vært gjort annerledes for å lette overgangen?

I spørreundersøkelsen ble dette åpne spørsmålet stilt: «Hvis du opplevde noen utfordringer i overgangen, hva kunne vært gjort annerledes for å lette denne overgangen?». Studentene har i dette spørsmålet pekt på et behov for styrkning av fler områder. Blant annet mer opplæring og veiledning innen kildehenvisning, akademisk skrivning, studieteknikker og mer tilbakemeldinger fra forelesere. Videre mener studentene at hovedsakelig fag som norsk, matte, samfunnsfag og engelsk bør styrkes for å forberede elevene.

Hvilke fag som bør styrkes var et annet spørsmål i undersøkelsen. Dette er tett knyttet til hva man studerer, altså kan dette være ulikt i andre studieområder som for eksempel krever mer realfag eller økonomi. Det ligger spesielt et ønske om mer fokus på akademisk skrivning og kildehenvisning i disse fagene. En annen foreslått endring er å gi større frihet til elevene på siste året av videregående skole. Slik at man lærer å disponere tiden selv og jobbe selvstendig. I tillegg et større fokus på selvstudier siste året på videregående skole slik at elevene blir mer rustet i møte med høyere utdanning.

5. Konklusjon og videre forskning

Målet med forskningsprosjektet var å få innsikt i om studentene ved BLU og GLU opplever at videregående opplæring forberedte dem godt til videre studier. For å besvare denne problemstillingen skal en kort konklusjon av de viktigste funnene legges frem:

Spørreundersøkelsen viser et behov for forbedring i videregående opplæring for å forberede elever til høyere studier, spesielt innen kildehenvisning, studieteknikker, akademiske

skriveferdigheter og tekstforståelse. Opplevelsen av overgangen til høyere utdanning varierer blant studentene. Noen studenter opplevde en positiv overgang, hovedsakelig grunnet høyere faglig forberedelse og økt motivasjon fra erfaring før studiene (friår, jobb, militæret etc.). Andre studenter møtte på ulike utfordringer som mangel på faglig forberedelse fra videregående skole og tilpasningsvansker til universitetsmiljøet og dets krav. Det er relativt utfordrende å kunne si noe allment om studentene ved disse studiene opplevde at videregående skole forberedte dem godt til videre utdanning, hovedsakelig grunnet en lav svarprosent. Videre trekkes det som konklusjon utafra resultatet av studentene som svarte at videregående skole har et forbedringspotensial når det kommer til å forberede elever til høyere utdanning.

Nedenfor er det oppsummert de viktigste funnene fra spørreundersøkelsen i punkter:

- Kildehenvisning har vært utfordrende for mange studenter og mange uttrykker at det trengs mer kildeopplæring enten i videregående skole eller starten av studiet
- Det ble uttrykt en misnøye for tilbakemeldinger og oppfølging av forelesere ved universitetet
- Økningen i pensumets omfang ble sett på som en utfordring for studentene
- Akademisk skrivning er en utfordring hos studentene. De ønsker mer av dette før studiet
- Høyere grad av selvstudie, manglende selvdisiplin og studieteknikker er noe mange av studentene slet med. Selvstendig jobbing og disponere tid til å jobbe er vanskelig for fler studenter
- Sammenheng mellom karaktersnitt fra videregående skole og hvordan overgangen oppleves. Studenter med høyere karakterer følte seg bedre forberedt
- Noen studenter uttrykte en følelse av ensomhet, press og lite motivasjon. Andre studenter fikk mer motivasjon til å studere når det var noe man selv valgte og interesserte seg for. Andre fortalte at friår og å jobbe før studiet var også noe som ga motivasjon til å studere

5.1. Videre forskning og refleksjon over forskningsprosjektet

Det har vært svært interessant å forske på et så spennende tema. Svarene fra spørreundersøkelsen har gitt meg mye innsikt i hvordan overgangen oppleves fra student til student. Jeg tror at valget om å skrive en Holberg-rapport har gjort meg mer forberedt på min egen overgang fra elev til student. Jeg håper videre at denne rapporten har gitt en bedre forståelse av hvordan studentene på GLU og BLU ved USN Vestfold og Drammen har opplevd overgangen. Utfra ønsket om å kunne si noe mer allment om opplevelsen av overgangen fra videregående skole til universitetet egnet kvantitativ metode seg godt til denne problemstillingen. Like vell inneholdt problemstillingen verbet «opplever», noe som kan peke mot en kvalitativ metode. Dersom man ønsker å få en enda bredere forståelse og dybde av temaet kan man anvende kvalitativ metode i videre forskning.

Bibliografi

- Andresen, S. M. (2022, Februar 7). *1 av 4 studenter sluttet på utdanningen*. Hentet Februar 2024 fra SSB: <https://www.ssb.no/utdanning/hoyere-utdanning/artikler/1-av-4-studenter-sluttet-pa-utdanningen>
- Aanesen, K. H. (2020, Oktober 12). *NDLA*. Hentet Januar 2024 fra Hvordan velge forskningsmetode?: <https://ndla.no/subject:1:fb6ad516-0108-4059-acc3-3c5f13f49368/topic:1:860e0dc0-7691-4b90-ba3b-8a00c39c9448/topic:1:6422199b-cd4c-4728-8560-e357482c14d2/resource:39227a08-71d4-4526-97c0-86c55e01cc0e>
- Baker, C. N. (2022, Mai 09). *NDLA*. Hentet fra Observasjon, intervju eller spørreundersøkelse?: <https://ndla.no/subject:1:54b1727c-2d91-4512-901c-8434e13339b4/topic:2:432baee9-5671-47ce-870e-48b8fc3b7a42/resource:2fce62d2-81cb-4103-8aa9-b43a7d431e30>
- Bakken, P., Hauge, S. M., Wiggen, K. S., & Øygarden, K. F. (2022). *Studiebarometeret 2021 - Hovedtendenser*. NOKUT. Hentet fra NOKUT.
- Bakken, P., Pedersen, L. F., Wiggen, K. S., & Øygarden, K. F. (2019). *Studiebarometeret 2018: Hovedtendenser*. NOKUT. NOKUT.
- Brødreskift, F. T. (u.d.). *Forside bilde*. Hentet fra Forside bilde: <https://www.forskning.no/diku-international-relations-partner/norske-og-internasjonale-studenter-trenger-flere-moteplasser/1599025>
- Grønmo, S. (2023, Januar 16). *Kvantitativ metode*. Hentet fra Store norske leksikon: https://snl.no/kvantitativ_metode
- Grønmo, S. (2024, Februar 14). *Validitet*. Hentet Februar 2024 fra Forskningsmetode: <https://snl.no/validitet>
- Hellevik, O. (2015, Mai 18). *Forskningsetikk*. Hentet Januar 2024 fra Spørreundersøkelser: <https://www.forskningsetikk.no/ressurser/fbib/metoder/sporreundersokelser/>
- Hollender, M. (2022, Oktober 25). *Aftenposten Si ;D*. Hentet fra Jeg er også sjokkert over hvor lite studieforberedende forberedte meg på studier: <https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/8JJ09r/jeg-er-ogsaa-sjokkert-over-hvor-lite-studieforberedende-forberedte-meg-paa-studier>
- Johansen, C. M., & Sundbye, L. M. (2019, November 19). *Kvantitative og kvalitative metoder*. Hentet fra NDLA: <https://ndla.no/subject:1:f18ad41e-d9c3-4428-8cb6-5eb852e45082/topic:1:7df2950d-3af9-462e-b27f-cf3df147eaa3/topic:1:f189e9b6-222c-4d31-adc4-d7bc74149e03/resource:f2a118d4-d382-4476-ac4a-8906bba2f736>

- Keute, A.-L. (2021, August 26). <https://www.ssb.no/utdanning/hoyere-utdanning/artikler/mange-studenter-opplever-vanskeligheter-i-studietiden>. Hentet Februar 2024 fra SSB: <https://www.ssb.no/utdanning/hoyere-utdanning/artikler/mange-studenter-opplever-vanskeligheter-i-studietiden>
- Langvik, E. (2020, September 13). *Metode og verktøy*. Hentet Februar 2024 fra Testbruk og misbruk – kvalitetskrav til testene og de som benytter dem: <https://veilederforum.no/artikler/metode-og-verktoy/testbruk-og-misbruk-kvalitetskrav-til-testene-og-de-som-benytter-dem#:~:text=Denne%20typen%2oreliabilitet%20kalles%20ofte,kommer%20formålet%20til%20testen%20inn>
- Langvik, E. (2020, September 13). *Testbruk og misbruk – kvalitetskrav til testene og de som benytter dem*. Hentet Februar 2024 fra Metode og verktøy: <https://veilederforum.no/artikler/metode-og-verktoy/testbruk-og-misbruk-kvalitetskrav-til-testene-og-de-som-benytter-dem#:~:text=Denne%20typen%2oreliabilitet%20kalles%20ofte,kommer%20formålet%20til%20testen%20inn>
- Lødding, B., & Aamodt, P. O. (2015). *NIFU*. Hentet Januar 2024 fra Studieforbereid etter studieforbereidende?: <https://nifu.brage.unit.no/nifu-xmlui/bitstream/handle/11250/2359539/NIFUrapport2015-28.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Lødding, B., & Aamodt, P. O. (2015). *Studieforbereid etter studieforbereidende?* NIFU. Oslo: NIFU.
- NOKUT. (2019, Februar 12). *NOKUT*. Hentet Januar 2024 fra Mange studenter mener de er for dårlig forberedt for høyere utdanning: <https://www.nokut.no/nyhetsarkiv/mange-studenter-mener-de-er-for-darlig-forberedt-for-hoyere-utdanning/>
- Ramborg, S. (2020, Oktober 6). *Studieforbereid etter studieforbereidende? Ikke særlig*. Hentet fra Skole og utdanning - Aftenposten: Studieforbereid etter studieforbereidende? Ikke særlig.
- Regjeringen.no. (2018, Desember 10). *NOU 2018: 15*. Hentet fra Norges offentlige utredninger: <https://www.regjeringen.no/contentassets/c69184206be24cc49be8dff70088c208/no/pdfs/nou201820180015000dddpdfs.pdf>
- Tangen, E. (2022, Oktober 18). *Jeg er sjokkert over hvor lite studieforbereidende forberedte meg på å studere*. Hentet Februar 2024 fra Skole og utdanning: <https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/eJqXM/jeg-er-sjokkert-over-hvor-lite-studieforbereidende-forberedte-meg-paa-aa-studere>
- Teigen, K. H. (2023, Desember 9). *Erik Erikson*. Hentet fra Psykologi: https://snl.no/Erik_Erikson
- Thuen, F. (2019). *Fra skole til universitet – fra elev til student*. Universitetet i Oslo.

UDIR. (2022, September 23). *Utdanningsdirektoratet*. Hentet fra Fravær i videregående:
<https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/skole-og-opplaring/saksbehandling/fravar/fravar-i-videregaende/>

USN. (u.d.). *USN*. Hentet fra Fra videregående til universitet:
<https://www.usn.no/hub/studietips/fra-videregaende-til-universitet>

Vedlegg

Spørreundersøkelse

Kjære studenter ved USN,

Spørreundersøkelsen tar ca 3-6 minutter å svare på. Takk for at du tar tiden til å svare.

Jeg er en elev på Vg3 på Drammen videregående studiespesialisering som ønsker å få innsikt i din erfaring som tidligere elev og hvordan du opplevde overgangen til videre studier. Vennligst svar på spørsmålene ærlig og åpent. Svarene vil bli brukt i en Holberg-rapport. Spørreundersøkelsen er anonym, og du kan avslutte når som helst uten at svarene blir sendt inn. Takk for deltakelsen din!

1. Hvilket studieprogram går du for øyeblikket i? *

- Grunnskolelærerutdanning trinn 1-7
- Grunnskolelærerutdanning trinn 5-10
- Barnehagelærerutdanning

2. I hvilken fylke gikk du på videregående skole? *

Velg svaret ditt

3. Hva gikk du på videregående? *

- Studiespesialisering
- Yrkesfaglig
- Annet

4. Når fikk du studiekompetanse? *

- 2023
- 2022
- 2021
- 2020
- 2019
- Annet

5. I hvilken grad vil du vurdere videregående opplæring i å forberede deg faglig til videre studier *

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

I svært liten grad

I svært stor grad

6. Kan du nevne noen spesifikke fag eller emner fra videregående opplæring som har vært spesielt nyttige for deg i ditt nåværende studium? (dersom du har noen)

Skriv inn svaret

7. Er det noen fag eller emner du mener burde vært styrket for å forberede elever bedre til høyere utdanning?

Skriv inn svaret

8. Hvordan opplevde du overgangen fra videregående skole til ditt nåværende studium?

Skriv inn svaret

9. Har du opplevd noen utfordringer i overgangen? I så fall forklar hva som var utfordrende

Skriv inn svaret

10. Hvis du opplevde noen utfordringer i overgangen, hva kunne vært gjort annerledes for å lette denne overgangen?

Skriv inn svaret

11. I hvilken grad mener du at videregående opplæring forberedte deg godt for videre utdanning når det gjelder: akademisk tekstforståelse? *

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

I svært liten grad

I svært stor grad

12. I hvilken grad mener du at videregående opplæring forberedte deg godt for videre utdanning når det gjelder: kritisk tenkning? *

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

I svært liten grad

I svært stor grad

13. I hvilken grad mener du at videregående opplæring forberedte deg godt for videre utdanning når det gjelder: akademisk skriveferdigheter? *

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

I svært liten grad

I svært stor grad

14. Hva var karaktersnittet ditt fra videregående skole?

- 2-3
- 4
- 5-6

15. Hvilket kjønn identifiserer du deg som?

- Kvinne
- Mann
- Ikke binær/ ønsker ikke svare

16. Er det noe annet du vil legge til eller dele om din erfaring om overgangen fra elev til student?

Skriv inn svaret

Vedlegg til utregning av Cronbach's Alpha verdi: [../Forskning/Calculate Cronbach's Alpha.xlsx](#)